

ZAKON O ŠTRAJKU

("Sl. list SRJ", br. 29/96 i "Sl. glasnik RS", br. 101/2005 - dr. zakon i 103/2012 - odluka US)

Član 1

Štrajk je prekid rada koji zaposleni organizuju radi zaštite svojih profesionalnih i ekonomskih interesa po osnovu rada.

Zaposleni slobodno odlučuju o svom učešću u štrajku.

Član 2

Štrajk se može organizovati u preduzeću ili drugom pravnom licu, odnosno u njihovom delu ili kod fizičkog lica koje obavlja privrednu ili drugu delatnost ili uslugu (u daljem tekstu: poslodavac), ili u grani i delatnosti, ili kao generalni štrajk.

Štrajk se može organizovati i kao štrajk upozorenja.

Štrajk upozorenja može trajati najduže jedan sat.

Član 3

Odluku o stupanju u štrajk i štrajk upozorenja kod poslodavca donosi organ sindikata određen opštim aktom sindikata ili većina zaposlenih.

Odluku o stupanju u štrajk u grani i delatnosti donosi nadležni organ sindikata u republici članici, odnosno Saveznoj Republici Jugoslaviji.

Odluku o stupanju u generalni štrajk donosi najviši organ sindikata u republici članici, odnosno u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

Član 4

Odlukom o stupanju u štrajk utvrđuju se: zahtevi zaposlenih; vreme početka štrajka; mesto okupljanja učesnika u štrajku ako se štrajk ispoljava okupljanjem zaposlenih i štrajkački odbor koji zastupa interese zaposlenih i u njihovo ime vodi štrajk.

Član 5

Štrajkački odbor je dužan da štrajk najavi dostavljanjem poslodavcu odluke o stupanju u štrajk, najdocnije pet dana pre dana određenog za početak štrajka, odnosno dvadeset četiri časa pre početka štrajka upozorenja, ako ovim zakonom nije utvrđen drugi rok.

Odluka o stupanju u štrajk zaposlenih u grani ili delatnosti ili u generalni štrajk dostavlja se nadležnom organu odgovarajućeg udruženja poslodavaca, osnivaču i nadležnom državnom organu.

Ako se štrajk ispoljava okupljanjem zaposlenih, mesto okupljanja učesnika u štrajku ne može biti van poslovnih - radnih prostorija, odnosno van kruga poslovnog prostora zaposlenih koji stupaju u štrajk.

Član 6

Štrajkački odbor i predstavnici organa kojima je štrajk najavljen dužni su da, od dana najave štrajka i za vreme štrajka, pokušaju da sporazumno reše nastali spor.

Na poziv strana u sporu, u pregovore o sporazumnom rešenju nastalog spora mogu se uključiti predstavnici sindikata ako sindikat nije organizator štrajka, odgovarajućih udruženja poslodavaca ako štrajk nije njima najavljen i predstavnici nadležnih državnih organa, odnosno organa lokalne samouprave.

Član 7

Štrajkački odbor i zaposleni koji učestvuju u štrajku dužni su da štrajk organizuju i vode na način kojim se ne ugrožava bezbednost lica i imovine i zdravlje ljudi, onemogućava nanošenje neposredne materijalne štete i omogućava nastavak rada po okončanju štrajka.

Štrajkački odbor i zaposleni koji učestvuju u štrajku ne mogu sprečavati poslodavca da koristi sredstva i raspoložive sredstvima kojima obavlja delatnost.

Štrajkački odbor i zaposleni koji učestvuju u štrajku ne smeju sprečavati zaposlene koji ne učestvuju u štrajku da rade.

Član 8

Štrajk prestaje sporazumom strana u sporu ili odlukom sindikata, odnosno većine zaposlenih o prestanku štrajka.

Za svaki novi štrajk učesnici u štrajku dužni su da donesu novu odluku o štrajku.

Član 9

U delatnosti od javnog interesa ili u delatnosti čiji bi prekid rada zbog prirode posla mogao da ugrozi život i zdravlje ljudi ili da nanese štetu velikih razmera, pravo na štrajk zaposlenih može se ostvariti ako se ispune i posebni uslovi utvrđeni ovim zakonom.

Delatnost od javnog interesa, u smislu ovog zakona, jeste delatnost koju obavlja poslodavac u oblasti: elektroprivrede, vodoprivrede, saobraćaja, informisanja (radio i televizija), PTT usluga, komunalnih delatnosti, proizvodnje osnovnih prehrambenih proizvoda, zdravstvene i veterinarske zaštite, prosvete, društvene brige o deci i socijalne zaštite.

Od javnog interesa, u smislu ovog zakona, jesu i delatnosti od posebnog značaja za odbranu i bezbednost Savezne Republike Jugoslavije koje utvrdi nadležni organ u skladu sa saveznim zakonom, kao i poslovi neophodni za izvršavanje međunarodnih obaveza Savezne Republike Jugoslavije.

Delatnosti čiji bi prekid rada po prirodi posla, u smislu ovog zakona, mogao da ugrozi život i zdravlje ljudi ili da nanese štetu velikih razmera su: hemijska industrija, industrija čelika i crna i obojena metalurgija.

Član 10

Zaposleni koji obavljaju delatnosti iz člana 9. ovog zakona mogu početi štrajk ako se obezbedi minimum procesa rada koji obezbeđuje sigurnost ljudi i imovine ili je nezamenljiv uslov života i rada građana ili rada drugog preduzeća, odnosno pravnog ili fizičkog lica koje obavlja privrednu ili drugu delatnost ili uslugu.

Minimum procesa rada, u smislu stava 1. ovog člana, za javne službe i javna preduzeća utvrđuje osnivač, a za drugog poslodavca - direktor, pri čemu se polazi od prirode delatnosti, stepena ugroženosti života i zdravlja ljudi i drugih okolnosti značajnih za ostvarivanje potreba građana, preduzeća i drugih subjekata (godišnje doba, turistička sezona, školska godina i dr.).

Pri utvrđivanju minimuma procesa rada u smislu stava 2. ovog člana, osnivač, odnosno direktor obavezan je da uzme u obzir mišljenje, primedbe i predloge sindikata.

Način obezbeđivanja minimuma procesa rada, u smislu st. 1. i 2. ovog člana, utvrđuje se opštim aktom poslodavca, u skladu sa kolektivnim ugovorom.

Zaposlene koji su dužni da rade za vreme štrajka radi obezbeđivanja minimuma procesa rada u smislu st. 1. do 3. ovog člana, po pribavljenom mišljenju štrajkačkog odbora, direktor određuje najdocnije pet dana pre početka štrajka.

Ako se najdocnije pet dana pre početka štrajka ne obezbede uslovi iz st. 1. do 4. ovog člana, nadležni državni organ, odnosno nadležni organ lokalne samouprave, do dana određenog za početak štrajka, utvrdiće mere i način za ispunjenje tih uslova.

Član 11

U delatnostima iz člana 9. ovog zakona štrajk se najavljuje poslodavcu, osnivaču, nadležnom državnom organu i nadležnom organu lokalne samouprave najdocnije deset dana pre početka štrajka, dostavljanjem odluke o stupanju u štrajk i izjave o načinu obezbeđivanja minimuma procesa rada u skladu sa članom 10. stav 1. ovog zakona.

Član 12

U delatnostima iz člana 9. ovog zakona, štrajkački odbor, poslodavac i predstavnici nadležnog državnog organa, odnosno organa lokalne samouprave, pored obaveza iz člana 6. ovog

zakona, obavezni su da u periodu od najave štrajka do dana određenog za početak štrajka ponude predlog za rešavanje spora i da s tim predlogom upoznaju zaposlene koji su najavili štrajk i javnost.

Član 13

Štrajkački odbor dužan je da za vreme štrajka sarađuje s poslodavcem radi obezbeđenja minimuma procesa rada iz člana 10. ovog zakona.

Zaposleni koji obavljaju poslove iz člana 9. ovog zakona dužni su da za vreme štrajka izvršavaju naloge poslodavca.

Član 14

Organizovanje štrajka, odnosno učešće u štrajku pod uslovima utvrđenim ovim zakonom ne predstavlja povredu radne obaveze, ne može biti osnov za pokretanje postupka za utvrđivanje disciplinske i materijalne odgovornosti zaposlenog i ne može za posledicu imati prestanak radnog odnosa zaposlenog.

Zaposleni koji učestvuje u štrajku ostvaruje osnovna prava iz radnog odnosa, osim prava na zaradu, a prava iz socijalnog osiguranja - u skladu s propisima o socijalnom osiguranju.

Organizatori štrajka, odnosno učesnici u štrajku koji nije organizovan u skladu sa ovim zakonom neće uživati zaštitu utvrđenu u st. 1. i 2. ovog člana.

Član 15

U toku štrajka organizovanog pod uslovima utvrđenim ovim zakonom poslodavac ne može zapošljavati nova lica koja bi zamenila učesnike u štrajku, osim ako su ugroženi bezbednost lica i imovine u smislu člana 7. stav 1. ovog zakona, održavanje minimuma procesa rada koji obezbeđuje sigurnost imovine i lica, kao i izvršavanje međunarodnih obaveza u smislu čl. 9. i 10. ovog zakona.

Poslodavac ne sme da spreči zaposlenog da učestvuje u štrajku niti da upotrebljava mere prinude radi okončanja štrajka, kao ni da po osnovu neučestvovanja u štrajku predvidi povoljniju zaradu ili druge povoljnije uslove rada za zaposlene koji ne učestvuju u štrajku.

Član 16

Nadležni državni organ dužan je da preduzme neophodne mere predviđene zakonom ako oceni da bi povredom odredaba člana 7. stav 1. i čl. 9. i 10. ovog zakona mogla da nastupi neposredna opasnost ili izuzetno teške posledice za život i zdravlje ljudi ili njihovu bezbednost i bezbednost imovine ili druge neotklonjive štetne posledice.

Član 17

Inspekcijски nadzor nad primenom odredaba ovog zakona vrši nadležni savezni organ.

U vršenju inspekcijskog nadzora nad primenom ovog zakona donosi se rešenje kojim se nalaže otklanjanje utvrđenih povreda ovog zakona ako štrajk nije organizovan u skladu sa ovim zakonom.

Član 18**

Profesionalnom pripadniku Vojske Jugoslavije prestaje radni odnos kada se utvrdi da je organizovao štrajk ili učestvovao u štrajku.

Član štrajkačkog odbora ili učesnik u štrajku koji štrajk organizuje i vodi na način kojim se ugrožava bezbednost lica i imovine ili zdravlje ljudi ili koji sprečava zaposlene koji ne učestvuju u štrajku da rade, odnosno onemogućava nastavak rada po okončanju štrajka ili sprečava poslodavca da koristi sredstva i raspoložive sredstvima kojima poslodavac obavlja delatnost čini povredu radne dužnosti za koju se može izreći mera prestanka radnog odnosa.

Zaposleni u delatnostima iz člana 9. ovog zakona koji odbije da izvrši nalog poslodavca izdat radi obezbeđivanja minimuma procesa rada čini povredu radne dužnosti za koju se može izreći mera prestanka radnog odnosa.

Član 19*

Novčanom kaznom od 800.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzeće ili drugo pravno lice:

1) ako ne obezbedi minimum procesa rada utvrđen opštim aktom u skladu sa kolektivnim ugovorom ili ako taj minimum procesa rada ne propiše (član 10. stav 4);

2) ako u toku štrajka organizovanog pod uslovima utvrđenim ovim zakonom primi nova lica koja bi zamenila učesnike u štrajku, osim ako ovim zakonom nije drukčije predviđeno (član 15. stav 1);

3) ako sprečava zaposlene da učestvuju u štrajku ili upotrebi mere prinude radi okončanja štrajka ili ako predvidi povoljniju zaradu ili druge povoljnije uslove rada za zaposlene koji ne učestvuju u štrajku (član 15. stav 2).

Za radnje iz stava 1. ovog člana kazniće se za prekršaj i odgovorno lice u preduzeću ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od 40.000 do 50.000 dinara.

Fizičko lice koje obavlja privrednu ili drugu delatnost ili uslugu kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana novčanom kaznom od 400.000 do 500.000 dinara.

Član 20*

Novčanom kaznom od 40.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj:

1) član štrajkačkog odbora i zaposleni koji sprečavaju zaposlene koji ne učestvuju u štrajku da rade (član 7. stav 3);

2) zaposleni koji za vreme štrajka odbije da sarađuje s poslodavcem radi obezbeđivanja minimuma procesa rada u delatnostima predviđenim ovim zakonom ili odbije da izvršava naloge poslodavca (član 10. stav 1. i član 13. stav 2).

Član 21

Kolektivni ugovori i opšti akti uskladiće se sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 22

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe Zakon o štrajku ("Službeni list SFRJ", br. 23/91 i "Službeni list SRJ", br. 42/92 i 37/93) i član 13. Zakona o izmenama saveznih zakona kojima su određene novčane kazne za privredne prestupe i prekršaje ("Službeni list SRJ", br. 24/94 i 41/94).

Član 23

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRJ".